Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2015, sp. zn. Tpjn 307/2014, ECLI:CZ:NS:2015:TPJN.307.2014.1

Číslo: 9/2015

Právní věta: Proti usnesení o přeměně předběžné vazby na vazbu předávací podle § 208 odst. 4 zák. č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, při zjednodušeném předání je přípustná stížnost, která nemá odkladný účinek.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 24.02.2015

Spisová značka: Tpjn 307/2014

Číslo rozhodnutí: 9

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Právní styk s cizinou, Předběžná vazba

Předpisy: §202 Zákona č. 99/1963 Sb.
§263 Zákona č. 182/2006 Sb.
§264 Zákona č. 182/2006 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Stanovisko
trestního kolegia Nejvyššího soudu

k otázce přípustnosti stížnosti proti usnesení o přeměně předběžné vazby na vazbu předávací podle § 208 odst. 4 zák. č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

Proti usnesení o přeměně předběžné vazby na vazbu předávací podle § 208 odst. 4 zák. č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, při zjednodušeném předání je přípustná stížnost, která nemá odkladný účinek.

O d ů v o d n ě n í :

Předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu podle § 21 odst. 1 zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, a čl. 14 odst. 1 písm. f) Jednacího řádu Nejvyššího soudu navrhl, aby trestní kolegium Nejvyššího soudu zaujalo stanovisko k otázce, zda je přípustná stížnost proti usnesení o přeměně předběžné vazby na vazbu předávací podle § 208 odst. 4 zák. č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (dále též jen „zákon“).

Tento návrh učinil předseda trestního kolegia na základě podnětu místopředsedy Městského soudu v Praze, jenž poukázal na nejednotnou rozhodovací praxi senátů tamního soudu, když některé senáty (resp. předsedové senátu) v poučení o opravném prostředku proti usnesení o přeměně předběžné vazby na vazbu předávací při zjednodušeném předání stížnost připouštějí, jiné naopak ji nepřipouští. Uvedený podnět projednal evidenční senát Nejvyššího soudu, který dospěl k názoru, že by bylo namístě tuto praxi sjednotit, a za tím účelem byly také vyžádány od krajských a vrchních soudů informace ohledně jejich rozhodovací praxe v této oblasti, jakož i opisy příslušných rozhodnutí.

Ze zaslaných podkladů a rozhodnutí bylo zjištěno, že skutečně soudy v této otázce nerozhodují jednotně. Velká většina z nich (oba vrchní soudy, dále Krajské soudy v Brně, Českých Budějovicích, Hradci Králové a Ostravě) se přiklání k názoru, že proti rozhodnutí o přeměně předběžné vazby na vazbu předávací při zjednodušeném předání je přípustná stížnost a tuto skutečnost také doložily opisy příslušných usnesení. Naproti tomu nejednotný postup vyplývá ze zpráv a z připojených rozhodnutí již výše zmiňovaného Městského soudu v Praze, Krajského soudu v Plzni a Krajského soudu v Ústí nad Labem, když některé jejich senáty (předsedové senátu) stížnost připouštějí, jiné nikoliv. Z předložených zpráv a rozhodnutí byla zjištěna nejednotnost i v otázce, zda podaná stížnost má či nemá odkladný účinek (např. Krajský soud v Ostravě).

Trestní kolegium Nejvyššího soudu před zaujetím stanoviska vyžádalo podle § 21 odst. 3 zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, vyjádření od Ministerstva spravedlnosti České republiky, Ministerstva vnitra České republiky, Nejvyššího správního soudu, Nejvyššího státního zastupitelství, předsedů vrchních a krajských soudů, právnických fakult v Praze, v Brně, v Plzni a v Olomouci, Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, Ústavu státu a práva Akademie věd České republiky a České advokátní komory.

Poté po zvážení všech výše citovaných vyjádření a stanovisek a v nich uvedených argumentů, zaujalo shora uvedené stanovisko.

V posuzované otázce jde o problematiku aplikace příslušných ustanovení zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, zejména § 206 a § 208 tohoto zákona.

V této souvislosti je nutno také poukázat na ustanovení § 3 odst. 1 zákona, podle něhož platí, že nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li jím některá otázka upravena, použije se trestní řád. V návaznosti na toto ustanovení § 141 odst. 2 tr. ř. stanoví, že stížností lze napadnout usnesení soudu a státního zástupce v těch případech, kdy to zákon výslovně připouští a jestliže rozhodují ve věci v prvním stupni, přičemž stížnost má odkladný účinek, jen kde to zákon výslovně stanoví (§ 141 odst. 4 tr. ř.).

Ve vztahu k rozhodování soudu o předběžné a předávací vazbě, resp. o přeměně předběžné vazby na vazbu předávací, lze konstatovat, že zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, výslovně připouští stížnost proti takovým rozhodnutím v ustanoveních § 94 odst. 1, kdy ve vydávacím řízení je stížnost přípustná proti rozhodnutí soudu o vzetí vydávané osoby do předběžné vazby, a § 206 odst. 1, kdy pro případ předávacího řízení je přípustná stížnost proti rozhodnutí soudu, že se osoba předá do ciziny, kdy ji současně vezme do předávací vazby, nebo rozhodne o přeměně předběžné vazby ve vazbu předávací, přičemž při zjednodušeném předání tak postupuje na návrh státního zástupce.

V ustanovení § 208 zákona je upravena otázka tzv. zjednodušeného předání osoby do ciziny, které se provede tehdy, jestliže osoba, o jejíž předání jde, před předsedou senátu za přítomnosti svého obhájce prohlásí, že souhlasí se svým předáním do jiného členského státu Evropské unie. Státní zástupce pak za splnění zde uvedených podmínek podá soudu návrh na vzetí této osoby do předávací vazby nebo na přeměnu předběžné vazby ve vazbu předávací (§ 208 odst. 1, 2 zákona).

Podle ustanovení § 208 odst. 4 zákona platí, že nachází-li se osoba, o jejíž předání jde, v předběžné vazbě, předseda senátu ji vyslechne a rozhodne o návrhu státního zástupce na přeměnu předběžné vazby ve vazbu předávací. O době a místě konání výslechu předseda senátu vyrozumí obhájce a státního zástupce. V tomto ustanovení zákon otázku možnost podat proti takovému rozhodnutí o vazbě stížnost výslovně nepřipouští, ale také ji výslovně nevylučuje. Je třeba ovšem konstatovat, že zde uváděná situace se liší od situace předvídané ustanovením § 206 zákona pouze tím, že v prvním případě osoba dává ke svému předání do ciziny souhlas a soud již tedy o jejím předání nerozhoduje usnesením, ale i v tomto případě, a to k návrhu státního zástupce, rozhoduje o případném vzetí této osoby do předávací vazby, resp. o přeměně předběžné vazby v předávací.

Ustanovení § 208 odst. 4 zákona tak neupravuje samostatně a komplexně otázku rozhodování o vazbě předávané osoby, ale úzce souvisí či navazuje na úpravu obsaženou již v § 206 zákona, a přípustnost stížnosti proti usnesení o vazbě při zjednodušeném předání je tak nutno posuzovat též s ohledem na znění § 206 odst. 1 zákona. Obsahově je totiž rozhodnutí o vzetí do předávací vazby, resp. o přeměně předběžné vazby na vazbu předávací, v obou ustanoveních shodné. Proto není sebemenšího důvodu pro odlišný přístup k otázce přípustnosti opravného prostředku v obou těchto situacích a rozhodnutí o vazbě při zjednodušeném předání musí stejně jako v ostatních vazebních případech podléhat přezkumu stížnostního soudu.

Z toho pak vyplývá, že stížnost proti vazebnímu rozhodnutí předpokládanému v ustanovení § 208 odst. 4 zákona je přípustná, když v ustanovení § 206 odst. 1 zákona, které ve své druhé větě připouští stížnost, současně výslovně zmiňuje zjednodušené předání (druhá část první věty za čárkou). Předpokládá se tedy, že soud podle tohoto ustanovení bude o vzetí do předávací vazby či její přeměně rozhodovat také při zjednodušeném předání, které se jinak liší od řízení upraveného v § 206 zákona jen tím, že se v něm usnesením nerozhoduje o předání osoby do ciziny (do členského státu Evropské unie).

Výše uvedený závěr lze podpořit i uvedením dalších důvodů opodstatňujících nutnost podrobit přezkumu ze strany stížnostního soudu rozhodnutí o přeměně předběžné vazby v předávací při zjednodušeném řízení. Předně není možno souhlasit s argumentací, že připuštění stížnosti proti takovému rozhodnutí je nadbytečné, neboť osoba s předáním projevila souhlas, který nelze vzít zpět, a proto ani samotné podání stížnosti nemůže být pokládáno za „zpětvzetí souhlasu“ s předáním. Podanou stížností je však možno napadnout např. nesprávný postup, který takovému souhlasu předcházel. Osoba má být totiž před vyslovením souhlasu předsedou senátu poučena o významu takového souhlasu, zejména o tom, že předání bude provedeno bez rozhodnutí o předání, a rovněž o následcích, které jsou s tím spojeny (§ 208 odst. 1 zákona). Mohou tedy nastat i případy, kdy poučení nebylo provedeno nebo vykazuje závažné vady, které si vyžádaná osoba uvědomí až dodatečně. Tyto vady je nepochybně třeba napravit, k čemuž v takových případech může sloužit právě právo stížnosti proti rozhodnutí o vazbě.

Nelze také pominout, že v zákoně jsou uvedeny některé důvody /srov. § 205 odst. 2 písm. c), g) až i), l), m) zákona/, při jejichž existenci je vyslovení souhlasu vyžádané osoby při zjednodušeném předání neúčinné, resp. je třeba dále postupovat tak, jakoby souhlas nebyl vysloven (§ 208 odst. 2 zákona). Zákon sice svěřuje posouzení existence těchto důvodů explicitně jen státnímu zástupci (§ 208 odst. 2), avšak jejich existenci, a tedy účinnost souhlasu osoby, by podle názoru trestního kolegia Nejvyššího soudu měl také přezkoumat soud před rozhodnutím o jejím vzetí do předávací vazby či před rozhodnutím o přeměně předběžné vazby v předávací. I vzhledem k této povinnosti soudu, tj. posuzovat existenci zmíněných důvodů vylučujících účinnost souhlasu předávané osoby, a tedy konání zjednodušeného předávacího řízení, je důvodný požadavek na připuštění možnosti přezkoumání závěru soudu prvního stupně stížnostním soudem na podkladě stížnosti podané ze strany této osoby či ze strany státního zástupce. Pro osobu, o jejíž předání jde, je připuštění stížnosti proti usnesení o vzetí do předávací vazby či přeměně předběžné vazby ve vazbu předávací jedinou

účinnou možností, jak se domoci např. změny vadného úsudku státního zástupce a soudu prvního stupně ohledně existence důvodů vylučujících účinnost jeho souhlasu s předáním.

Opačný výklad, tj. nepřipuštění stížnosti proti posuzovanému vazebnímu rozhodnutí, by také zřejmě kolidoval s ústavními požadavky, aby obviněný, resp. osoby v obdobném postavení, měly možnost podat stížnost proti rozhodnutí o vzetí do předávací vazby, popř. o přeměně vazby předběžné v předávací.

Dále trestní kolegium Nejvyššího soudu dospělo k závěru, že stížnost proti rozhodnutí o přeměně předběžné vazby v předávací vazbu nemá odkladný účinek. Lze tak usoudit z dikce § 141 odst. 4 tr. ř., podle něhož stížnost má odkladný účinek jen tam, kde to zákon výslovně stanoví. V případě stížnosti upravené v ustanovení § 206 odst. 1 zákon odkladný účinek nestanoví, a tudíž i vazební rozhodnutí učiněné podle § 208 odst. 4 zákona je ihned vykonatelné.